

PRAVNO MIŠLJENJE:¹

I. Šta da se radi u slučaju grafita mržnje na zidu zgrade - kako ga ukloniti, ko je nadležan, kome prijaviti? (str. 2)

II. Kako i kome prijaviti govor mržnje na zidu zgrade, na javnoj površini, na internetu i može li anonimno da se prijavi? (str. 9)

¹ Mišljenje je pripremljeno u okviru projekta "Zaštita građanskog prostora – Regionalni centar za razvoj civilnog društva", koji finasira SIDA, a realizuje BCSDN. Sadržaj ovog mišljenja, iznijeti podaci i stavovi ne predstavljaju zvaničan stav SIDA i BCSDN-a. Akcija za ljudska prava je isključivo odgovorna za informacije i stavove iznijete u ovom mišljenju.

I. Šta da se radi u slučaju grafita mržnje na zidu zgrade - kako ga ukloniti, ko je nadležan, kome prijaviti?

Pisanje grafita na fasadama zgrada zabranjeno je i kažnjivo bez obzira na njihovu sadržinu, jer se time narušava izgled fasade, odnosno zgrade.

Pisanje grafita koji sadrže poruke mržnje, dodatno je zabranjeno i kažnjivo, ako se njima čine prekršaji ili krivična djela.

Obaveza održavanja izgleda fasada je na etažnim vlasnicima odnosno vlasnicima stanova i poslovnih prostora, pa je tako i njihova obaveza da uklone grafite. Sredstva za održavanje fasada isplaćuju se iz sredstava koja vlasnici stanova mjesečno plaćaju za održavanje zgrada, tako da ne treba posebno izdvajati novac. Ako etažni vlasnici ne uklone grafite (u praksi odmah odnosno u roku od 24-48 časova) podliježu novčanom kažnjavanju u iznosu od 500€ do 10.000€. Lice koje napiše grafite, ukoliko se pronađe, prekršajno se kažnjava u iznosu od 30€ do 2.000€, a dužno je i nadoknaditi štetu etažnim vlasnicima koju su snosili na uklanjanju grafita.

Zabrana pisanja grafita, pored fasada zgrada, se odnosi i na komunalne objekte (javna rasvjeta, javne česme, pijace, autobuska stajališta, javna kupališta, garaže), kao i na javne površine (kolovoz, trotoar, pješačka i biciklistička staza, pješačko ostrvo, trg, nadvožnjak, podvožnjak, most i druge javne površine). Komunalne objekte i javne površine, održavaju u urednom i estetski ispravnom stanju privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica, čija je dužnost da se staraju o tim objektima. Ukoliko pravno ili fizičko lice ne održava objekte i javne površine u estetski ispravnom stanju (npr. ne uklone grafite govora mržnje odmah ili u hitnom roku – 24-48h) kažnjava se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 1.500€ do 7.500€ odnosno 500€ do 2.000€.

Zgrade u državnoj svojini i svojini lokalne samouprave u obavezi su da održavaju oni organi kojima su te zgrade povjerene na korišćenje, što znači i uklanjanje grafita sa fasada.

Izuzetak predstavljaju murali i drugi oblici vizuelne komunikacije nekomercijalne sadržine, na spoljnim djelovima zgrade/fasadama, koji su dozvoljeni na osnovu dokaza o svojini, saglasnosti vlasnika/etažnih vlasnika i odobrenja organa lokalne uprave nadležnog za komunalne poslove, odnosno Sekretarijata za komunalne poslove kada je u pitanju npr. opština Podgorica (e-mail: sekretarijat.kps@podgorica.me; tel: +382 20 235-189).

Zakon o komunalnim djelatnostima, dozvoljava svakoj opštini da Odlukom o komunalnom redu uredi i pitanje murala i drugih oblika vizuelnih komunikacija, u kom pravcu je Zajednica opština Crne Gore, u junu 2021. godine, pripremila za jedinice lokalne samouprave [“Model odluke o komunalnom redu”](#) kako bi regulisali i pitanje murala nekomercijalne sadržine. Do sada su ovo pitanje Odlukom regulisale sledeće opštine: Andrijevića, Bar, Kotor, Podgorica, Tivat i Šavnik.

Obrazloženje

1. Zakonom o održavanju stambenih zgrada ("Službeni list Crne Gore", br. 041/16, o84/18 od 26.12.2018), članom 25, zabranjeno je bez odobrenja nadležnog organa lokalne uprave, mijenjati i narušavati izgled fasade na drugi način.

Članom 36 tačka 18 propisano je da:

U vršenju inspekcijskog nadzora, komunalni inspektor obavezan je da, kad utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, preduzme sljedeće mjere i radnje: naredi etažnom vlasniku ili drugom licu koje je bez odobrenja organa lokalne uprave narušio izgled fasade postavljanjem uređaja i/ili promijenio izgled stambene zgrade zastakljivanjem i/ili promijenio izgled stambene zgrade zazidavanjem i/ili promijenio ili narušio izgled na drugi način da ukloni posledice i vrati izgled stambene zgrade u pređašnje stanje (član 25).

Članom 37 propisano je da ovakva radnja predstavlja prekršaj i da se za nju kažnjava pored ostalog i etažni vlasnik novčanom kaznom u iznosu od 500€ do 10.000€, kao i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 30€ do 2.000€.

Članom 9 propisano je da:

Radovi koji se preduzimaju na održavanju zajedničkih djelova stambene zgrade i urbanističke parcele, su:

- radovi redovnog održavanja;
- nužni radovi;
- hitni radovi.

Članom 16 propisano je da:

Troškove redovnog održavanja, nužnih i hitnih radova na stambenoj zgradi i urbanističkoj parceli snose etažni vlasnici srazmjerno učešću neto površine svojih posebnih djelova stambene zgrade u površini svih posebnih djelova, prema stvarnim troškovima.

2. Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Službeni list Crne Gore", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19 od 6.12.2019), članom 3, propisano je:

(1) Komunalne djelatnosti iz člana 2 ovog zakona, su:

- 1) javno vodosnabdijevanje;
- 2) upravljanje komunalnim otpadnim vodama;
- 3) upravljanje atmosferskim vodama;
- 4) upravljanje komunalnim otpadom;
- 5) uređenje i održavanje javnih površina;
- 6) upravljanje javnom rasvjetom;
- 7) javni prevoz putnika u gradskim i prigradskim naseljima;
- 8) održavanje opštinskih puteva (lokalni putevi, gradske ulice i ulice u naseljima) i biciklističkih staza;
- 9) održavanje korita vodotoka od lokalnog značaja;
- 10) održavanje javnih groblja, kapela i krematorijuma i sahranjivanje;

- 11) održavanje pijaca;
- 12) održavanje javnih prostora za parkiranje;
- 13) održavanje javnih toaleta;
- 14) zbrinjavanje napuštenih i izgubljenih životinja (kućnih ljubimaca) i održavanje skloništa za njihovo zbrinjavanje, u skladu sa zakonom”.

Članom 17 propisano je da je zabranjeno:

- 1) postavljanje, premještanje i uklanjanje komunalnih objekata i uređaja bez odobrenja izdatog od nadležnog organa uprave;
- 2) koristiti komunalne objekte, suprotno njihovoj namjeni;
- 3) uništavati i oštećivati i neovlašćeno koristiti komunalne objekte, infrastrukturu, opremu i sredstva;
- 4) koristiti komunalne objekte za isticanje oglasa, reklama i drugog propagandnog materijala.

Članom 19 propisano je jedinicima lokalne samouprave donošenje Odluke o komunalnom redu:

(1) Radi korišćenja, čuvanja i održavanja javnih površina, komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje komunalne djelatnosti i zadovoljenja javnog interesa u komunalnoj oblasti, jedinica lokalne samouprave propisuje opšte uslove održavanja komunalnog reda i mjere za njihovo sprovođenje, a naročito:

- 1) uređenje naselja;
- 2) održavanje čistoće, zaštitu i čuvanje javnih površina;
- 3) uklanjanje snijega i leda;
- 4) upravljanje javnom rasvjetom;
- 5) održavanje mostova i otvorenih plaža, obala rijeka, jezera, otvorenih odvodnih kanala i sl.;
- 6) održavanje javnih toaleta, i
- 7) sprječavanje narušavanja komunalnog reda bukom.

Članom 71 propisano je novčano kažnjavanje za prekršaj u opsegu od 1.500 eura do 7.500 eura za pravno lice, ako:

- 1) postavi, premješta i uklanja komunalne objekte i uređaje bez odobrenja izdatog od nadležnog organa uprave (član 17 tačka 1);
- 2) koristi komunalne objekte, suprotno njihovoj namjeni (član 17 tačka 2);
- 3) uništava i oštećuje i neovlašćeno koristi komunalne objekte, infrastrukturu, opremu i sredstva (član 17 tačka 3);

Za ove prekršaje kazniće se fizičko lice, novčanom kaznom od 500 eura do 2.000 eura, a preduzetnik novčanom kaznom od 1.000 eura do 5.000 eura.

3. Odlukom o dopunama Odluke o komunalnom redu na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 007/21 od 26.3.2021), članom 23a propisano je:

“Murali i drugi oblici vizuelne komunikacije nekomercijalne sadržine oslikavaju se, ocrtavaju, lijepe ili postavljaju na spoljnim djelovima zgrade na osnovu odobrenja organa lokalne uprave nadležnog za komunalne poslove.

Uz zahtjev za izdavanje odobrenja iz stava 1 ovog člana dostavlja se idejni projekat, dokaz o pravu svojine na objektu, saglasnost vlasnika objekta, odnosno saglasnost skupštine etažnih vlasnika zgrade.

O zahtjevu iz stava 2 ovog člana organ lokalne uprave nadležan za komunalne poslove pribavlja mišljenje Komisije za murale i druge oblike vizuelne komunikacije (u daljem tekstu: Komisija). Komisiju obrazuje gradonačelnik iz reda stručnih lica iz oblasti umjetnosti, istorije umjetnosti, arhitekture, prava i slično, na predlog organa lokalne uprave za poslove kulture. Administrativne poslove za potrebe Komisije obavlja organ lokalne uprave nadležan za poslove kulture”.

4. Zakonom o obligacionim odnosima ("Službeni list CG", br. 47/2008, 4/2011, 22/17) članom 148 propisano je:

(1) Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je da je naknadi, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

5. Zakonom o državnoj imovini ("Službeni list Crne Gore", br. 021/2009 i 40/2011) članom 27 propisano je:

Kada državni organi, odnosno organi opštine i javne službe koje je osnovala Crna Gora, odnosno opština, nepokretnu stvar ne održavaju kako treba i koriste je suprotno prirodi i namjeni stvari ili je ne koriste, usljed čega postoji opasnost od nastupanja znatne štete, Vlada, odnosno nadležni organ opštine oduzeće tu nepokretnost od korisnika, na predlog Ministarstva, odnosno nadležnog organa opštine.

6. Krivični zakonik Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 70/2003, 13/2004 - ispr. i 47/2006 i "Službeni list CG", br. 40/2008, 25/2010, 32/2011, 64/2011 - dr. zakon, 40/2013, 56/2013 - ispr., 14/2015, 42/2015, 58/2015 - dr. zakon, 44/2017, 49/2018 i 3/2020)

6.1. Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje, član 370

(1) Ko javno podstiče na nasilje ili mržnju prema grupi ili članu grupe koja je određena na osnovu rase, boje kože, religije, porijekla, državne ili nacionalne pripadnosti, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko javno odobrava, negira postojanje ili značajno umanjuje težinu krivičnih djela genocida, zločina protiv čovječnosti i ratnih zločina učinjenih protiv grupe ili člana grupe koja je određena na osnovu rase, boje kože, religije, porijekla, državne ili nacionalne pripadnosti, na način koji može dovesti do nasilja ili izazvati mržnju prema grupi lica ili članu takve grupe, ukoliko su ta krivična djela utvrđena pravosnažnom presudom suda u Crnoj Gori ili međunarodnog krivičnog suda.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno prinudom, zlostavljanjem, ugrožavanjem sigurnosti, izlaganjem poruzi nacionalnih, etničkih ili vjerskih simbola, oštećenjem tuđih stvari, skrnavljenjem spomenika, spomenobilježja ili grobova, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ko djelo iz st. 1 do 3 ovog člana vrši zloupotrebom položaja ili ako je usljed tih djela došlo do nereda, nasilja ili drugih teških posljedica za zajednički život naroda, nacionalnih manjina ili etičnih grupa koje žive u Crnoj Gori, kazniće se za djelo iz stava 1 ovog člana zatvorom od jedne do osam godina, a za djelo iz st. 2 i 3 zatvorom od dvije do deset godina.

6.2. Rasna i druga diskriminacija, član 443

(1) Ko zbog nacionalne ili etničke pripadnosti, pripadnosti rasi ili vjeroispovijesti ili zbog odsustva te pripadnosti ili zbog razlika u pogledu političkog ili drugog ubjeđenja, pola, jezika, obrazovanja,

društvenog položaja, socijalnog porijekla, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, invaliditeta, imovnog stanja ili nekog drugog ličnog svojstva krši osnovna ljudska prava i slobode zajamčena opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima od strane Crne Gore, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se ko vrši proganjanje organizacija ili pojedinaca zbog njihovog zalaganja za ravnopravnost ljudi.

(3) Ko širi ideje o superiornosti jedne rase nad drugom ili propagira mržnju ili netrpeljivost po osnovu rase, pola, invaliditeta, seksualne orijentacije, rodnog identiteta ili drugog ličnog svojstva ili podstiče na rasnu ili drugu diskriminaciju, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(4) Ko djelo iz st. 1 do 3 ovog člana vrši zloupotrebom položaja ili ako je usljed tih djela došlo do nereda ili nasilja, kazniće se za djelo iz st. 1 i 2 ovog člana zatvorom od jedne do osam godina, a za djelo iz stava 3 ovog člana zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

6.3. Povreda ravnopravnosti, član 159

(1) Ko zbog nacionalne ili etničke pripadnosti, pripadnosti rasi ili vjeroispovijesti ili zbog odsustva te pripadnosti ili zbog razlika u pogledu političkog ili drugog ubjeđenja, pola, jezika, obrazovanja, društvenog položaja, socijalnog porijekla, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, invaliditeta, imovnog stanja ili nekog drugog ličnog svojstva, drugome uskrati ili ograniči ljudska prava i slobode utvrđena Ustavom, zakonima ili drugim propisima ili opštim aktima ili potvrđenim međunarodnim ugovorima ili mu na osnovu ove razlike daje povlastice ili pogodnosti, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno zbog mržnje prema pripadniku grupe određene na osnovu rase, boje kože, religije, porijekla, državne ili nacionalne pripadnosti, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

6.4. Ugrožavanje sigurnosti, član 168

(1) Ko ugrozi sigurnost nekog lica prijetnjom da će napasti na život ili tijelo tog lica ili njemu bliskog lica, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(2) Ko djelo iz stava 1 ovog člana učini prema više lica ili ako je djelo izazvalo uznemirenost građana ili druge teške posljedice ili je učinjeno iz mržnje, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

6.5. Nasilničko ponašanje na sportskoj priredbi ili javnom skupu, član 399a

(1) Ko fizički napadne ili se fizički obračunava sa učesnicima sportske priredbe ili javnog skupa, izazove ili vrši nasilje, unese u sportski objekat ili baca na sportski teren, među gledaoce ili učesnike javnog skupa predmete, pirotehnička sredstva ili druge eksplozivne, zapaljive ili štetne supstance koje mogu da izazovu tjelesne povrede ili ugroze zdravlje učesnika sportske priredbe ili javnog skupa, neovlašćeno uđe na sportski teren ili dio gledališta namijenjen protivničkim navijačima i izazove nasilje, ošteti sportski objekat, njegovu opremu, uređaje i instalacije, svojim ponašanjem ili parolama na sportskoj priredbi ili javnom skupu izaziva nacionalnu, rasnu, vjersku ili drugu mržnju ili netrpeljivost zasnovanu na nekom diskriminatornom osnovu usljed čega dođe do nasilja ili fizičkog obračuna sa učesnicima, kazniće se zatvorom od šest meseci do pet godina i novčanom kaznom.

6.6. Posebna okolnost za odmjeraвање kazne za krivično djelo učinjeno iz mržnje, član 42a

(1) Ako je krivično djelo učinjeno iz mržnje prema drugom licu zbog nacionalne ili etničke pripadnosti, pripadnosti rasi ili vjeroispovijesti ili zbog odsustva te pripadnosti, invaliditeta, pola, seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, tu okolnost sud će cijeniti kao otežavajuću, osim ako to nije propisano kao obilježje osnovnog ili težeg oblika krivičnog djela.

(2) Ako je krivično djelo učinjeno prema licu koje pripada posebno ranjivoj kategoriji lica (djeca, lica s invaliditetom, trudna žena, starija lica, izbjeglice), sud će tu okolnost uzeti kao otežavajuću.

7. Zakonom o javnom redu i miru ("Službeni list Crne Gore", br. 64/2011, 56/2020 od 15.6.2020) propisano je:

Članom 18:

Ko na zgradama, spomenicima ili na drugim objektima, pisanjem grafita ili drugih natpisa, pričinjava štetu na tim objektima, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 50 eura do 400 eura ili kaznom zatvora.

Članom 19:

Ko na javnom mjestu govorom, natpisom, znakom ili na drugi način vrijeđa drugog po osnovu nacionalne, rasne ili vjerske pripadnosti, etničkog porijekla ili drugog ličnog svojstva, kazniće se za prekršaj novčanom kaznom od 250 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.

Članom 19a:

Pravno lice koje na javnom mjestu, putem oglasnih i reklamnih objekata i panoa, objavljuje neprimjerene i obmanjujuće sadržaje koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana, kazniće se za prekršaj kaznom od 2.500 eura do 15.000 eura.

Pod neprimjerenim i obmanjujućim sadržajima koji izazivaju uznemirenost i negodovanje građana, u smislu stava 1 ovog člana, smatraju se propagiranje narušavanja teritorijalnog integriteta Crne Gore ili zastupanje fašističkih, šovinističkih ili nacističkih ideja i ideologija.

Preduzetnik koji učini prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 500 eura do 5.000 eura.

Odgovorno lice u pravnom licu koje učini prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 300 eura do 2.000 eura.

Fizičko lice koje učini prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se novčanom kaznom od 300 eura do 1.500 eura ili kaznom zatvora do 60 dana.

8. Zakonom o zabrani diskriminacije ("Sl. list CG", br. 46/2010, 40/2011 - dr. zakon, 18/2014 i 42/2017) propisano je:

Članom 9a:

Govor mržnje je svaki oblik izražavanja ideja, tvrdnji, informacija i mišljenja koji širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminaciju, mržnju ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobiju,

rasnu mržnju, antisemitizam ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina.

Članom 34a Zakona, propisano je da će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000 eura do 20.000 eura kazniti za prekršaj pravno lice, ako koristi govor mržnje izražavanjem ideja, tvrdnji, informacija, mišljenja, kojima se širi, raspiruje, podstiče ili pravda diskriminacija, mržnja ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog ličnog svojstva, ksenofobija, rasna mržnja, antisemitizam, ili ostale oblike mržnje zasnovane na netoleranciji, uključujući i netoleranciju izraženu u formi nacionalizma, diskriminacije i neprijateljstva protiv manjina.

II. Kako i kome prijaviti govor mržnje na zidu zgrade, na javnoj površini, na internetu i može li anonimno da se prijavi?

Prijava za govor mržnje se može podnijeti pisano, u rukopisu, ali i otkucano, i može se predati lično ili poslati putem mejla, faxes ili pošte:

- i. **Komunalnoj inspekciji** odnosno Lokalnom sekretarijatu za komunalne djelatnosti - Sekretarijat za komunalne poslove (npr. za Podgoricu putem maila na: sekretarijat.kps@podgorica.me, faxom na +382 20 235-189 ili poštom na Rimski trg br. 50);
- ii. **Upravi policije** Crne Gore ili Centrima/Odjeljenjima bezbjednosti u opštinama;
- iii. nadležnom **državnom tužilaštvu**.

Prijava može biti potpisana sa podacima podnosioca, ali i ne mora, jer prijava može biti anonimna i pod pseudonimom. Forma prijave nije propisana jer je važniji njen sadržaj (npr. prilozi - fotografije i slično), zato je bitno navesti što više podataka o događaju koji prijavljujete.

i. Komunalna inspekcija

Građanin može da podnese inicijativu za inspeksijski nadzor - Sekretarijatu za komunalne poslove – i da zatraži da inspektor preduzme upravne mjere protiv etažnog vlasnika stambene zgrade zbog narušavanja izgleda fasade zbog grafita.

Komunalni inspektor može da naredi upravne mjere i da etažnim vlasnicima naredi uklanjanje grafita sa zida zgrade i vraćanje u pređašnje stanje. Inspektor može da podnese zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka zbog narušavanja izgleda zgrade. Inspektor je obavezan da o ishodu inicijative obavijesti podnosioca inicijative - građanina.

ii. Uprava policije

Ako policija utvrdi da se radi o prekršaju, podnijeće zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu za prekršaje. To će učiniti odmah po saznanju za prekršaj i učinioca, a najkasnije u roku od 60 dana. O ishodu podnešene prijave, podnosilac zahtjeva nije dužan da vas obavijesti. Ukoliko je prekršajni postupak u toku ili je okončan, ukoliko dokažete pravni interes možete od suda tražiti uvid u spise predmeta.

Ako je vaše lično ili imovinsko pravo povrijeđeno prekršajem od poznatog učinioca (na zgradi gdje živite napisan je mrziteljski komentar koji se odnosi na vas), vi tada kao oštećeni imate pravo da sami ili preko svog zakonskog zastupnika ili punomoćnika, podnosete direktno zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

Policija je dužna da primi vašu krivičnu prijavu i kad utvrdi da postoji sumnja da je počinjeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, sačinjava prijavu i odmah je dostavlja državnom tužiocu, koji prijavu dalje uzima u rad.

Ukoliko policija ne može da se odredi prema prijavi i utvrdi da li je u pitanju prekršajna odgovornost ili krivično djelo, onda Državno tužilaštvo kvalifikuje prijavu kao prekršaj ili kao krivično djelo ukoliko u prijavi postoje uopšte elementi za kaznenu odgovornost (prekršajna ili krivična).

Ako se radi o tekstu govora mržnje koji ste primili putem interneta ili mobilnih aplikacija (*Viber, WhatsApp, Facebook messenger* i sl.) ili vidjeli na internetu da su upućeni nekome drugom, procedura prijavljivanja je ista kao za govor mržnje na javnoj površini.

Ako je učinilac nepoznat, u okviru Uprave policije odnosno Sektora za borbu protiv kriminala postoji Odsjek za međunarodnu operativnu policijsku saradnju INTERPOL – EUROPOL – SIRENE u čijem sastavu je *Grupa za suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala* koja se bavi rasvetljavanjem ovih krivičnih djela vršeći digitalne analize mobilnih uređaja, telefona, tableta i računara.² Prijava se može podnijeti putem maila na: ncbinterpol.rukovodilac@policija.me.

iii. Državno tužilaštvo

Krivična prijava se može podnijeti i nadležnom državnom tužiocu, pisano ili usmeno, po kojoj je nadležni tužilac dužan da postupi u roku od tri mjeseca, a u složenijim predmetima u roku od šest mjeseci. U skraćenom postupku (krivična djela za koja je zapriječena kazna do pet godina), rok za donošenje odluke po prijavi je mjesec dana.

Navedena krivična djela, zbog visine zapriječene kazne, spadaju u djela za koja je predviđen skraćeni postupak, dok samo krivično djelo *Izazivanje nacionalne, rasne i vjerske mržnje*, u svom kvalifikovanom vidu, spada u djela za koja je predviđen redovni krivični postupak.

Ako je u pitanju krivično djelo, o ishodu krivične prijave ćete biti obaviješteni pisanim putem sa poukom o pravima koja imate u daljem toku postupka, a ako je prijava anonimna to se neće desiti, ali to ne znači da se ona neće razmatrati.

² Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprave policije, Podgorica, mart, 2021, tačka 2. 9. 3. – Grupa za suzbijanje krivičnih djela visokotehnološkog kriminala.

Obrazloženje

1. Zakonom o unutrašnjim poslovima ("Službeni list Crne Gore", br. 70/2021, 123/2021), članom 26, propisano je:

Policijski službenik dužan je da, u skladu sa zakonom, primi prijavu o učinjenom krivičnom djelu i prekršaju, kao i prijavu iz čijeg sadržaja ne proizilazi da je riječ o krivičnom djelu ili prekršaju.

2. Pravilnikom o načinu obavljanja određenih policijskih poslova i primjeni ovlašćenja u obavljanju tih poslova ("Službeni list Crne Gore", br. 21/2014, 66/2015), članom 34, propisano je:

Kad, na osnovu prikupljenih obavještenja i preduzetih drugih mjera i radnji, utvrdi da postoji osnovana sumnja da je izvršeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, policijski službenik sačinjava krivičnu prijavu, protiv poznatog ili nepoznatog učinioca, koju odmah dostavlja nadležnom državnom tužiocu.

Izuzetno, kad policijski službenici liše slobode veći broj lica u teškim, složenim i značajnim predmetima, ta lica se mogu sprovesti nadležnom državnom tužiocu bez krivične prijave, odnosno samo uz službenu zabilješku o lišenju slobode, uz obavezu dostavljanja krivične prijave najkasnije u roku od 48 časova od časa lišenja slobode.

Kad policijski službenik prikupi obavještenja i podatke koji ne predstavljaju biće krivičnog djela već prekršaja, podnijee zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka.

3. Zakonom o prekršajima ("Službeni list Crne Gore", br. 1/2011, 39/2011, 32/2014, 43/2017 – odluka US i 51/2017), članom 153, propisano je:

(1) Kad nije moguće izdati prekršajni nalog, u skladu sa članom 144 ovog zakona, podnosilac zahtjeva će podnijeti zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu, odmah po saznanju za prekršaj i učinioca, a najkasnije u roku od 60 dana.

(2) Zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka podnosilac zahtjeva dostavlja sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i okrivljene.

Članom 117 propisano je da:

(1) Oštećeni, u smislu ovog zakona, je lice čije je neko lično ili imovinsko pravo povrijeđeno ili ugroženo prekršajem.

(2) Oštećeni ima pravo da sam ili preko svog zakonskog zastupnika ili punomoćnika:

- 1) podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka u slučajevima propisanim ovim zakonom;
- 2) podnosi dokaze, stavlja predloge i ističe imovinskopravni zahtjev za naknadu štete ili vraćanje stvari.

Član 142 propisano je da:

(1) Podnosilac zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, okrivljeni, branilac okrivljenog, predstavnik okrivljenog pravnog lica, oštećeni i njegov zakonski zastupnik, odnosno punomoćnik imaju pravo da razmatraju i prepisuju spise predmeta.

(2) Razmatranje i prepisivanje spisa predmeta može se dozvoliti i drugim licima koja za to imaju pravni interes.

4. Zakonikom o krivičnom postupku ("Službeni list Crne Gore", br. 57/2009, 49/2010, 47/2014 - odluka US, 2/2015 - odluka US, 35/2015, 58/2015 - dr. zakon, 28/2018 - odluka US i 116/2020 - odluka US), članom 256, propisano je:

(1) Prijava se podnosi nadležnom državnom tužiocu, pisano ili usmeno.

(2) Ako se prijava podnosi usmeno, podnosilac prijave će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastaviće se zapisnik, a ako je prijava saopštena telefonom ili drugim sredstvom elektronske komunikacije, sačiniće se službena zabilješka.

(3) Ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom tužiocu, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom tužiocu.

Članom 256a propisano je:

(1) Rukovodilac državnog tužilaštva ili državni tužilac kome je predmet dodijeljen u rad dužan je da donese odluku, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta.

(2) Izuzetno, u složenim predmetima zbog obima, činjeničnih ili pravnih pitanja, odluka se mora donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci, sa izuzetkom predmeta u kojima se primjenjuju mjere tajnog nadzora kad odluka treba biti donijeta u roku od tri mjeseca od završetka mjere tajnog nadzora. U predmetima u kojima su pribavljani dokazi po zamolnicama za međunarodnu pravnu pomoć, odluka se mora donijeti u roku od mjesec dana od dana pribavljanja dokaza po zamolnicama.

(3) U skraćenom postupku odluka o krivičnoj prijavi se mora donijeti najkasnije u roku od mjesec dana.

Članom 271 propisano je:

O odbacivanju krivične prijave obavijestiće se podnosilac krivične prijave, oštećeni u skladu sa članom 59 ovog zakonika, kao i lice protiv koga je podnijeta krivična prijava, ako ono to zahtijeva. Oštećeni i podnosilac krivične prijave u obavještenju će se poučiti o pravu na podnošenje pritužbe na rješenje o odbacivanju krivične prijave.

5. Zakonom o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG" br. 39/03, "Sl. list CG" br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16), članom 10 st. 3 propisano je *da svako može podnijeti inicijativu za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora, a članom 13 st. 1 istog zakona propisano je da je u vršenju inspekcijskog nadzora, inspektor naročito obavezan da razmotri inicijativu za pokretanje postupka inspekcijskog nadzora i o tome obavijesti podnosioca inicijative.*